

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH

Predplatná cena :
 Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — 2 „ — „
 Na štvrt roka — 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

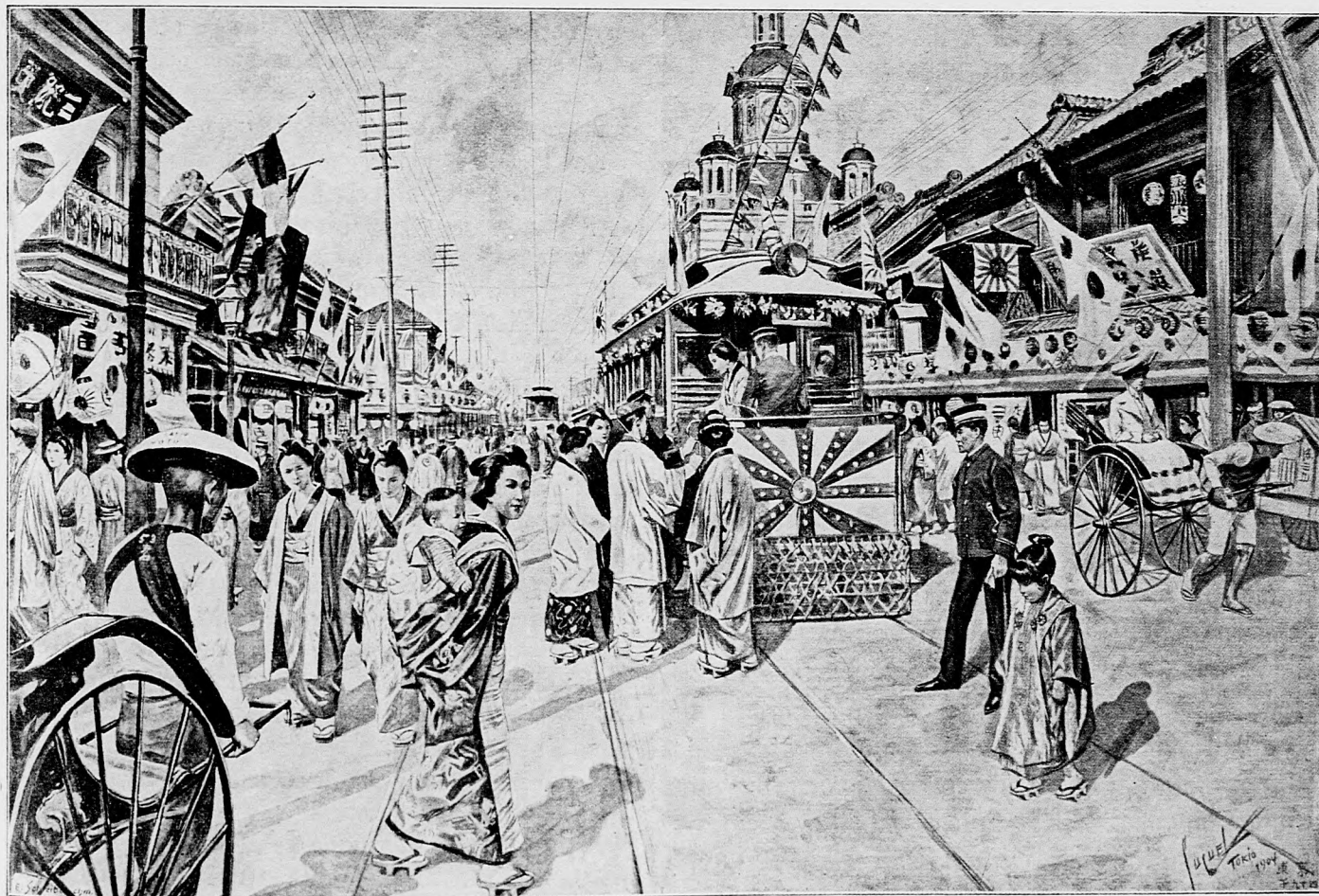
Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlasky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stúpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Z politického dejišťa.

Nad čím si láme hlavu Tisza a jeho politickí agenti? Nenie nič tak skrytého čo by na svetlo nevyšlo. Od samého prvopočiatku ako si Tisza neslýchaný zmätok politický zariadil, nad tým si láme tú jeho veľmi boľavú hlavu, akým spôsobom a akými nezákonnosťami udržať ďalej na vláde jeho liberálnu stránku. Táto liberálna stránka predchádza nám ako ten šarkan o ktorom staré

baby deťom hrozné veci vedia vyprávať. Má vraj tento šarkan mnoho hláv a keď mu jednu zotneš naroste mu mieso nej druhá. Tomuto starému šarkanovi, ako to tie staré babky vyprávajú sa ale konečne našiel rytier, ktorý ho zavraždil. Takéhoto zmužilého rytiera našol konečne aj šarkan liberalizmus. A toto je tá spojená opozícia alebo tá koalícia, to spojenie všetkých neodvislých politických stránok. Toto je tá pevnina, na ktorej si liberalizmus jeho hlavy roztrepe, bár by ony

Oslava víťazstva v meste japonskom.

ak tvrdé boly a hoc by ich bárs kolko mal. — Táto spojená opozícia jednohlasne a verejne vyniesla jej uzavretie, že z jej programu a z jej stanoviska ani litierky nepopustí. Vyslovila spojená opozícia, že ponevác liberalizmus krajinu do takeho hrôzného polozenia vrútil, že ona sústavou uistené práva jej do života uviesť nemôže, opozícia následkom toho, ako jedno teleso tým najpevnším zväzkom sviazané do vedna ostane a nerozpadne sa, nikomu k vôli.

Toto sa stalo verejne a pred celým svetom.

Čo ale robí šarkan liberalizmus? Tisza najprv tými najvybrannejšími figlami hladel pretiahnuť riešenie panujúceho politického neporiadku. Zariadil rozličné a nepočtené vŕslychy vo Viedni. Ku vŕslychom povolání, predložili tam jejich mienku. Rady jejich si ale nikto nevšímal. Minuly sa týždne a krajina po týchto poradách bola tam kde predtým. Tisza dosiahol jeho cieľ, o niekoľko týždňov mohol panovať ďalej. Ponevác to ale neišlo, poradami ešte ďalej krajinu držať za blázna, prišol kráľ do Budapešti. Tisza vynašol nové figle. V kráľovskom zámku dávaju sa hostiny. Ku týmto hostinám dostávajú povolanie aj údovia spojenej opozície. Tu zas Tisza do prosta zneužíva pohostinstvo kráľa. Nahovára, kortesuje a vynakladá všetko na to, aby údov spojenej opozície obmäkčil a do prosta zväbil ku jeho cieľom. Liberálne noviny zas nešanujú tej známej štetky a kalia vespust sveta tými najčernejšími farbami tú spojenú opozíciu. Jedon deň píšu, že sa spojená opozícia rozpadá. Druhý deň zas škrábu, — bo je papier veľmi trpezlivý a to černidlo im kupuje Tisza — škrábu teda o tri zdech, že ten a ten zradil spojenú opozíciu a že ju do povetria rozbúši. Tisza dnes odporúča za hlavného ministra Andrassyho, zajtra Wekerlého a keď nikto nechce do toho trpkého jablka zahrýznuť, vyhráza sa, že pôjde na ulicu hladat ministrov. Nenie vôbec toho krámu v starej železnej komore liberalizmu, ktorý by už Tisza za ministra nebol odporúčal. To ale len z tej príčiny, aby získal času a pripravil pôdu pre ministerium dľa vlastnej liberálnej chuti. Toto potom keď príde, hotové bude všetko na to vynaložiť, aby snemovňa povolila štyristopäťdesiat millionov na nové kanóny, silu regrutov a zriekla sa všetkých ústavne poistených práv a požiadavok národných.

Poriadneho smýšľania človek nesadne ale

Tiszovi na lep. Čo si možno mysleť, tá najväčšia úraška je to pre ľudovú stranu, čo tí liberálni šarkani o nej rozpisujú. Že ľudová strana opustí, bár z akých ohľadov spojenú opozíciu, to len blázon môže písať a ešte väčší je, čo to uverí.

Politické presvedčenie. Vernosť ku osvojeným zásadám. City toho najčistejšieho a bezúhonného vlastenectva. Povedomie toho povolání, že za blahobyť ľudu zápasíť a až do konca vytrvať treba. Tieto zásady viedly cez desať rokov ľudovú stranu a týchto nezrekne sa ani ona, ani vodcovia jej nikomu k vôli a čo hneď zhynie svet!

Čo sa má stať?

Radcovia koruny uhorskej vyznačujú sa dnes tou zvláštnou vlastnosťou, že ani korune, ale ani sebe rady dať nevedia. Každý človek je presvedčený o tom, že tento stav neistoty dlžej trvať nemôže. Čo ale počať? Spojená opozícia ako väčšina nesmie zásady jej od seba odvrhnúť, bo by to toľko znamenalo, ako že oklamala svojich voličov. Za spojenou opozíciou stojí väčšina národu, tí voličia totiž, ktorí jej dali jejich hlasy. S väčšinou sa ale nedá sem-tam hádzať ako s hnílymi hruškami. Spojená opozícia vie čo chce, a vie aj to čo sa má stať. Ona chce do života uviesť všetky tie práva a žiadosti, ktoré sú krajine sústavou a zákonmi poistené. Aby ale spojená opozícia zákonné snahy jej do života uviesť mohla, musí sa stať to čo ona chce, a ku čomu ju väčšina voličov vyslala a splnomocnila, musí dostať vládu na základe sústavných požiadavok národa. Vtedy bude pokoj a poriadok v krajine.

Ako spojená opozícia vie čo chce a čo sa má stať, tak oproti liberálna strana, ktorá doposiaľ správu krajiny v árende mala a i teraz ju má nezákonne, nevie ani to čo chce, ani to čo by sa malo stať. Toto je ale celkom prirodzená a naturálna vec. Liberálna strana bola od jakživa pod otroctvom viedeňských kruhov vojenských, viedeňských bankárov, fabrikantov a liferantov. Toto boli vždy páni tej liberálnej vlády a strany. Pánstva svojho sa nechcejú zrieknuť, bo im to peniaze donášalo. K tomu i ten najchatrnejší otrok je lepší ako žiadon otrok a dľa liberálnych zásad groš vraj nesmrdí, nech si on z kadialkoľvek pochádza. Liberálna strana a vláda nevie a ani nemôže vedieť čo chce, lebo od nej nič nezávisí, lež všetko od jej veliteľov a pánov, ktorí vo Viedni bývajú. Ani nevie čo sa môže stať, bo nikdy nenie istá, kedy jej čo vo Viedni rozkážu.

Ako liberálna vláda a strana nič nevie a len ako trst na púšti sa kláti, koruna celkom a dôkladne zná tie ťažkosti v ktorých sa krajina nachodí. Kráľ vie že je nemožno ináč vládu vymenovať len tak, keď sa uhorskému vojsku pozvolí uhorské kommando. Kráľ toto dobre vie lež aby národnosti v Rakúsku ku podobným požiadavkam

povzbudené neboly, nechce Uhorsku pozvoliť tieto koncesie, nechce toho ale aj z tej príčiny, bo vo vojenskom rozkaze vlaňajšieho roku, v Chlope vydanom, dôrazne sa tak bol vyslovil, že pokiaľ on žije, nikdy neprivolí ku týmto premenám vo vojsku. Ako kráľ toto vojsku dané slovo drží, tak z druhej strany pevne drží i prísahu, ktorú pri korunovácii na ústavu krajiny zložil a preto nechce nič takého podujať, čo by sa s touto jeho prísahou nesrovnávalo.

Prítomne kráľ nenie vstave sústavnú vládu vymenovať, bo väčšina parlamentu len takú vládu podporuje, ktorá zabezpečuje národné požiadavky, proti sústave ale vladáril nechce, bo sa to nesrovnáva so svätosťou korunovačnej prísahy.

Čo tu teda robiť a počať? Kráľ si nevie rady. Tí čo korunu a krajinu do takých rozpakov dovedli, nevedia ani sebe, ani kráľovi dať žiadnej rady. Ako keby im rozum bol postál.

V takýchto ťažkých okolnostiach nepozostáva nič iného, len alebo snem rozpustiť a nové voľby vypísať, alebo splniť požiadavky národa a na tomto základe vymenovať vládu zo spojenej opozície, ako z parlamentárnej väčšiny. Snem rozpustiť a nové voľby vypísať nenie radno, bo tieto spojenú opozíciu len posilnia a rozmnožia. Len jedno vedie teda ku cieľu: vymenovať vládu zo stránky spojenej opozície a skrze to poistené budú na dlhé časy blaho i pokoj krajiny; kráľ zabezpečí sebe i rodu svojmu blahonosné a spokojné panovanie a trón i krajina konečne sprostí sa už raz liberálnych spoluzrútov.

Liberálne nešváry.

Už je dávno po voľbách, a človek by si myslel, že ako to v iných vzdelených krajinách býva, prestaly už u nás všetky prenasledovania a stíhania nevinného Iudu. U nás tomu ale nenie tak. Stoličné a politické správy za úlohu úradovania pokladajú sebe ešte po dnes pomstviť sa na každom občanovi, čo nehlasoval s nimi na liberálneho kandidáta. Toto je doprosta do neba volajúca nespravodlivosť a prehrešovanie sa proti krajinským zákonom.

Vrchnosti a úrady, už či stoličné, či obecné sú v prvom rade povinné zákony krajinské zachovávať. Na toto ale vôbec zapomínajú.

Zo všetkých strán krajiny dochádzajú dopisy, v ktorých sa úbohí voličia ponosujú, ako ich citujú, odsudzujú a pokutujú ná dvadsať a päťadvadsať korún, a prečo? Nuž či toto nenie neľudskosť, ukrutnosť a prenasledovanie, aké sa v celom širom svete nestáva? Zákon predpisuje, že volič má dľa svojho svedomia a presvedčenia voliť a aj to predpisuje, že ho v tomto nikto nesmie hatiť, že mu to nikto nesmie brániť. Zákon ustanovuje aj pokuty každého, kto volebný zákon nezachováva. Zákon prisne zakazuje vrchnostiam: nátlak, pressiu robiť na voličov, alebo voličov zvädzať, podplácať, vábiť, napájať. A predsa čo vidíme? Nielen že sa tento zákon pri voľbe nezachová-

val, lež ešte aj včul, mesiace po voľbe, stíha a prenasleduje sa Iud z tej strany, ktorá je v prvom rade povolaná zákony zachovávať a Iud nie drancovať, lež brániť.

Veď ten volič nenie otrok ale slobodný občan. Volič nenie otrokom ani podžupana, ani slúžneho, ani notára, lež je občan slobodný, ktorý porcie platí, ako vojak kráľovi slúži a v potu tváre zem obrába, aby sa všetkým dostalo vzdajšieho chleba. Nie Iud, nie voličia sú pre podžupana, pre slúžného, pre notára a rychtára, lež vrchnosti, teda podžupan, slúžny, notár a rychtár sú pre Iud a k tomu, aby Iudu spravodlivosť vysluhovali, nie ale aby ho drancovali a prenasledovali, a to len z tej príčiny, že sa on zákona držal a slobodne, dľa svojho presvedčenia, chcel voliť.

Aké prenasledovania Iudu zvädzajú sa po nesčíselných okresoch volebných, to sa perom ani nedá opísať. Týmto ale vrchnosti doprosta nútia Iud k vyvandrovaní. Čo ale, keď ten utrápený Iud ozaj ešte vo väčších rozmeroch vyvandruje ako doposiaľ, kto vtedy bude platiť porcie, kto bude platiť podžupanov, slúžnych, notárov a rychtárov? Nadovšetko notári nechcejú v mnohých obciach pochopiť jejich úradné postavenie. Sú obce, kde notár priamo tak vladári, ako dajaký turecký baša, kdežto je len pisárom obce, ktorý v písomných prácach rychtára má zastávať. Nuž ale u nás je prevrátený svet. Sluha chce byť pánom, a ten čo ho platí má byť otrokom. To ale nesmie ďalej tak ist.

Najviacej žalôb dochádza o prenasledovaní Iudu a voličov z nitrianskej stolice. A tu zase vyniká volebný okres frašacký. Tu v obci Beregszeg odsúdili Marka Svetlík, Franca Cepka, Vendela Zelenay, Imricha Vachan, Franca Lička na dva dni áreštu, alebo 25 korún pokuty, Imricha Vachan zas na 5 dní áreštu alebo 20 korún pokuty. Pre aké prečiny sú ale títo Iudia odsúdení? Nuž ako Iudáci nedali sa podplatiť ani peniazmi, ani trúnkom a 26. januára v čas voľby spievali si nevinné pesničky volebné Iudovej strany. Týmto piesňami sa previnili tí odsúdení, alebo len kroz to spáchali ten hriech, že boli na Iudovú stranu?

Teda tí voličia Iudovej strany už ani spievať si nesmiejú? Len k tomu je dobrý ten Iud aby plakal? No Iud oplakáva a to so všetkým právom také vrchnosti a takú vládu, pod ktorými sa podobné, do neba volajúce krivdy a nepravosti konajú!

POLITICKÉ CHÝRY.

Kríž v universite.

Štyri roky budú tomu, čo katolícka mládež na universite budapeštianskej na tom sa usniesla, že u patričnej vrchnosti university o dovolenie zakročí, aby vo dvora-

nách university, teda vo všetkých tých izbách, kde sa mládež university učí, kríže vyvesené byly. Universita peštianska je totiž ústav katoický. Túto universitu založil Peter Pázmán, arcibiskup ostrihomský, a pozdejšie dostala dotacie z veľkého majetku tých reholných rádov, ktoré cisár Jozef II. zotrel a utlačil. Žiadosť katolíckej mládeže bola teda celkom oprávnená. Na katolíckej universite v Budapešti chodí ale aj mnoho židov do školy. Medzi professormi je tiež viac židov ako treba. Katolíckym mladíkom patričná vrchnosť nedovolila, aby dvorany university znamením svätého kríža ozdobené byly.

Tieto dni katolícka mládež opätne obrátila sa ku vrchnosti university v tejto záležitosti. Následkom toho universitná vrchnosť slúbila katolíckym mladíkom, že tú vec k jejich spokojnosti rozrieši. Ako malo ale toto rozriešenie vyzerat? Malo sa to stat tým najpeknejším liberálnym figlom. Tak sa totiž rozhodla vrchnosť university, aby všetky dvorany ozdobené byly, miesto kríža krajinským címerom, bo vraj na tomto je aj kríž. Každý obyvateľ Uhorska ctí a váži sebe krajinský címer. Tento ale do škôl katolíckych predsa len nepatrí. Veď každá trafika a každý šenk, kde tabak predávajú, má a musí mať krajinský címer. Katolícka universita je ale, zdá sa, viacej ako šenk alebo trafika. Alebo snáď malo to ku tomu slúžiť, že tým len tak pokradomky chceli previesť soštatnenie katolíckej university? Katolícka mládež nenie spokojná s takým liberálnym rozriešením tejto otázky a preto včul žiada, aby školy university ozdobené byly apoštolským, teda duplovaným krížom. Keď nemáme autonomie, musíme si teda sami vydobývať naše práva.

Obed u kráľa.

Vo štvrtok dňa 23. marca bol obed u kráľa. Ku tomuto povolani boli zo stránky spojenej opozície: dr. Ján Csernoch, praelát kanonik; Edmund Barta; Franc Krasznay; Ladislav Szalay. Krom týchto boli tam: gróf Štefan Tisza, ministerpredseda; Karol Hieronymi; Alexander Plósz, minister. Dalej Alexander Wekerle, Alexander Erdélyi, Imrich Jakabffy. Po obede dlhším rozhovorom vyznačil kráľ skalického vyslanca, praeláta-kanonika Jána Csernocha a dopytoval sa náležite o zdravie primasa kardinála a o záležitostach ostrihomskej kapitule.

Politické dve na tri.

Lahkomyselné smýšľanie a riadenie vládnej stránky liberálnej nič tak dokladne neoznačuje ako to staré porekadlo: dve na tri. Kto vespust sveta hovorí o tom povedáme, že rozpráva dve na tri. Kto dnes robí tak a zajtra zas inak bez základu na istý výsledok o tom tiež hovoríme, že robí dve na tri. Takúto politiku dve na tri prevádza prítomne vládna liberálna stránka. Po mnohých audienciách u kráľa hovorilo sa, že včul už nikto nebude ku audiencii povolaný. A hľa 23. marca bol zas u kráľa na audiencii Wekerle a minister peňažných záležitostí Lukács. Wekerle vraj len pro forma bol na audiencii, aby sa totiž svetu vytrelý oči, že sa prisne dľa konštitúcie pokračuje. Kráľ Wekerleho ministerstvom ne-

ponuknúl a on teda nemal príležitosti povedať, že ho neprijme. Podobný koniec vzala aj audiencia ministra peňažných záležitostí Lukácsa. Aj tohoto kráľ milostive prijal a milostive prepustil, predsedníctvo ministerstva mu ale neponúkol. Priatelia obydvoch hovoria teraz dve na tri: veď keby ich bol ponúkol kráľ aby vládu prevzali, to by do prosta boli povedali že «nie». — V politických kruhoch liberálnej stránky vyprávali si ďalej dve na tri: že Tisza i na ďalej ostane ministerpredsedom. Povedal on síce verejne že pôjde a rád pôjde, včul ale ponevác nemôže žiadného ministra chytiť ani v kruhu liberálov, ani na ulici podrobí sa žiadosti kráľovského (nie cisarského?) dvoru a ostane ďalej ministerpredsedom. Mal on síce úmysel utvoriť ministerium grófa Roberta Zselénski a grófa Keglevicsa, ponevác sa mu ale na túto kombináciu i samí liberáli pod fúzky usmievali, konečne sa odhodlal, že radšej sám ostane ministerpredsedom. 25. marca o 10 hodine pred obedom bol aj vskutku na audiencii u kráľa. Čo tam vykonal s tým sa pravda nikomu nepochválil. Len to sa vie, že sa z budínskeho zámku jednotajne dopytujú vo Viedni. A ide to všetko len tak dve na tri.

Koloman Széll u kráľa

Na audienciu prišiel ku kráľovi dňa 25. marca Koloman Széll. Audiencia jeho trvala päť štvrtí hodín. Ako sa hovorí, Koloman Széll rovno sdelil kráľovi, že riešenie prítomného politického zmätku nedá sa ináč previesť, ako na základe programu spojenej opozície. Széll nebude ministerpredsedom.

Ďalšie próby.

Liberálne kruhy politické už tiež, aspoň z čiastky začínajú nahliadať, že je to predsa mnoho, čo tá viedeňská stránka vojenská vyvádza. Vítazná a spojená opozícia, ako známo, neodstúpi od národných požiadavôk, uhorského kommanda, címerov a zástav.

Nielen spojená opozícia ostáva pri týchto požiadavkách, lež i jednotliví na vládnej stránke začínajú sa hýbať. Tisza a jeho priatelia dali sa roztrusovať ten chýr: nevidali! vo Viedni si toho ani nevšímnu, čo ten uhorský snem žiada. Vymenujú tam ministerium a to potom sberie porcie a vojakov, keď treba aj s násilienstvom. Nad takouto urážkou a takýmto nohami sliapaním konštitúcie poľakali sa mnohí na vládnej stránke a ta sa vyslovili, že oni žiadnu takú vládu podporovať nebudú, ktorá je proti konštitúcii a radšej sa pripoja ku spojenej opozícii.

Na toto zas uderil strach Tiszovi do päty a utekal hneď ku kráľovi a sdelil mu to. Ministerium Zselénszky a ministerium Wekerle, ako i ministerium Széll, ktoré bolo v pláne padlo takto do vody. Včul sa Tisza vyhráza, že teda on ostane ministerpredsedom, alebo že príde Khuen-Héderváry. Možno. Khuen Héderváry je ten rarášek, ktorým pri každom politickom zmätku krajinu strašia. Takýmto próbami strašia liberáli svet. Možno, že ešte aj nové volby vypíšu. Pri týchto ale istotne zvíťazi zase

len spojená opozícia s oprávnenými a konštitucionálnymi požiadavkami národa.

Szögyeny-Marich u kráľa.

Ladislav Szögyeny-Marich, veľvyslanec uhorsko-rakúsky v Berlíne, povolaný bol a dostavil sa dňa 27. marca na audienciu ku kráľovi. Mnohí z toho na to nasledovali, že kráľ Szögyeny-Maricha ponúkne, aby si utvoril ministerium. Tisza sice bol u Szögyeny-Maricha pred audienciou, to sa však nedá predpokladať, že kráľ tomuto štátnikovi, ktorý cez dlhé roky v cudzozemsku žije, ponúknul utvorenie vlády. Szögyeny-Marich teda nebude minister-predsedom.

Rusko-japonská vojna.

Japonské voje neustále napredujú a Rusi nevládu Oyama, maršala a druhých veliteľov japonských v napredovaní zastaviť. Rusi, ako to z prítomných chýrov z bojiska vysvitá, prichystaní sú na to, že terajšie jejich stanovisko vojenské, ba i čiaru Sungari a i Karbin opustia a utiahnu sa na hranice Sibérie. V tomto páde by Japonci Vladivostok od Ruska odtrhli. Z Karbinu uteká obyvatelstvo pred Japoncami do Irkuska. Japonci si veľmi mnoho v sebe zakladajú, vidno to i z toho, že maršal Oyama to odkázal čínskemu podkráľovi do Kirína, že jeho voje 10. apríla toto mesto obsadnú. Následkom víťazstiev Japoncov už aj Čína vystupuje otvoronejšie proti Rusku. Juan-sikkai, čínsky podkráľ z Pečili, ktorý už doposiaľ priateľom bol Japoncov, pojednávať chce s maršalom Oyama o záležitostiach Mandžurie, že nie v prospech Ruska, to sa samo sebou rozumie.

O zakončení vojny rusko-japonskej píše sa po celom svete. Rusko však napriek veľkým porážkam, ktoré utrpelo, odhodlané je ku pokračovaniu vo vojne. V Carskoje-Selom deň po deň vzdriavajú sa vojenské porady, a ruského vojska posielajú sa každý deň na tisíce na mandžurské bojište.

Zrada.

O liberáloch nikdy sme nemali dobrú mienku, lebo známe ich ako pravých nepriateľov národa a kresťanstva.

Veľké roky vládli s krajinou. Za ten čas všetko zhabali pre seba, veľké platy, mästne úrady, a rozlične koncesie, ktoré donášaly im hrozitárske dôchodky. Vládli so všetkým, a chovali sa oproti nám, tak, ako čo by sme boli jich poddaní, a ako čo by bola krajina jich vlastnosťou.

«Tu my sme páni! Tu my rozkazujeme!» vraveli hrdo. A my so strachom hľadeli sme na tyranov našich, a pomstvou nadchnutí slískali sme päste, spomínajúc čas, až sa s nimi vyrovnáme.

A čas prišiel! Pri voľbách v menšine zostali bývali vládatelia krajiny a majitelia rozličných koncesii. Národ odvrátil sa od týchto neverných šafárov, a pripojil sa k protivládny stranám. Aj z tých mandátov ablegátskych,

ktoré liberáli obdržali, len málo je čistých, to všetko kúpený tovar.

Po tomto hanebnom úpadku liberálneho tyranizmu, trochu voľne sme výdichli. Opanovala nás iskrička nádeje, že sa zmenia naše zlé časy, lebo nastúpi nová vláda. Pridu noví ľudia, ktorí odhodia od seba hriešnú sebeckosť. Nebudú hľadať na svoj vačok, ale na nás bedárov. Uvedú do života spravodlivosť. Vyzdvihnú z úradov neverníkov a nepriateľov našich. Dajú sa do práce na sneme, a vezmu pod ochranu hospodárov a malých priemyselníkov, o ktorých liberálna vláda nedbala, lež ich zdierala nemilosrdne. Nádej našu rozduchovala tá okolnosť, že Andrassy zostane minister-predsedom s programom spojenej opozície. To by bola bývala odmena za vernosť a oduševnenosť, ktorú národ pri voľbách preukázal.

Len že sme sa sklamali!

Liberáli pod vedením Tiszu a Héderváryho ustavične brojili oproti zámerom spojenej opozície. Neustále pracovali na zlomení tohoto družstva, len aby sa aj na ďalej mohli uzdržať na čele vlády. Spojili sa so smerodajnými — najmä vojenskými — kruhmi viedenskými, ktoré veľký vplyv majú na panovníka, a previedli to, že spojená opozícia nemohla dať vládu krajine, a že nemohla zodpovedať nádeji, ktorú v nej národ skladal. Kráľ neprijal jej program.

Teda márne sa nemáhal Andrassy. Márne boli výtuchy čelnejších mužov opozície u kráľa. Tisza a odbojníci zvíťazili, vlastne spáchali zradu. Neni rozlúštenia, neni nádeje a neni pokoja. Nebude poriadok a snem nemôže účinkovať. Čo bude, nevieme predpovedať, len to mienime hrúzou dojatí, že budú sa robiť nezákonnosti, a že zákony nebudú mať platnosť. Nebude nás riadiť ústavná vláda, ale pošlú na nás násilníkov. A toto usporiadal Tisza a so stranou jeho. Opravdivá zrada, akej páru nieť. Máme príčinu prekliňať liberálov.

Previedli zlomyselný účel, a teraz sme sa, že bez nich nemožno vymotať sa z kaluže, kde sa nachodíme. A na túto radosť pili nedávno oldomáš, a objímali sa, že sa uklady tak dobre podarili. Oni sa smeju, my ale stoneme, a ľutujeme národ, že si nevie spo-mocť.

Či su to neni Judáši? Či zaslúžili ablegátstvo? Či to neni potupa pre tie okresy, ktoré ich vyvolily? Ak je statočnosť a vlastenečstvo v tých okresoch, ktoré vyvolily, týchto nehanebníkov, nech ich prinútiť, aby sa zaraz zriekli ablegátstva, lebo nie sú hodni toho, aby ich na sneme zastupovali. Zradcovia nemajú tam čo hľadať.

Smutné časy žijeme. Sme rozhorčení. Je nám do zúfania, ale utíšime búrlivé srdcia, a dôverujeme, že zvíťazíme, že porazíme zradcov národa. Len vydržať!

Nepodáme sa! Musia zhynúť podvodníci! My zvíťazíme! Nech je tak!

Tatranský.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Krešťan»-a!**

BESEDNICA.

O pomocných spolkoch.

Nová Jadrová.

Pred mesiacom dostal som list z Jadrovej. Jedon starodávny môj priateľ mi písal, že ho vyvolili tam za učiteľa, teraz žení sa, tak pozval ma na svadbu.

Hm, pomyslel som si, pojdem, nie len k vôli priateľovi, ale aj zo zvedavosti, abych ešte ráz videl tú dedinu kde som tolko hladoval aj s otcem.

Teda šiel som, a veľmi ma prekvapilo to, čo som tam videl. Tak som hľadel na všetko, ako teľa na nové vráta. Pri cestách všade boly vykopané jarky. Cesty vysadené ovocnými stromami. Ulice a zahrady samé ovocné stromy. Práve kvitly. Takýto utešený výhľad snád nikde nenie. Celá obec ako keby bola v ružovom mori plávala. Väčšia čiastka domov bola pod škriklou. Domky až tak sa belely a každého dvor bol obhradený.

Ako sa premenila dedina, tak podobne aj ľud bol iný ako pred tým. Čisto bol oblečený, šiel po robote a po kresťanský ma pozdravil.

Najlepšie ma prekvápal kostol. Bol obnovený a z nútra vymalovaný. Fara taká bola ako kašiel. Hľadal som školu, kde som sa narodil a prežil detinstvo. Bože môj, čo sa tu stalo? Veď táto škola, ktorú som obdivoval, mohla v meste stáť. Celkom nové stavisko s veľkými oblokami a pod škriklou. V nútri ale tak zariadená, že to človek málo kde najde. A potom ten veľký so štrkom vyspaný dvor, veľká zahrada s utešeným mladým sadom! Ani som nechcel veriť, že to pravda čo vidím. Tak sa mi zdalo, že sním. Aká premena! Čo sa tu stalo? Kto bol ten čarodejník, ktorý to vytvoril? Čo potreboval k tomu? Ako to začal s tými korhelmi nehanebnými? Také otázky, na ktoré neviem odpovedať. Len to viem, že sa tu zázrak stal.

Díval som sa ako okuzlený, a robil som si výčitky, že prečo som sa nehlásil sem za učiteľa? Ako starodávneho známeho dost ľahko boli by ma vyvolili. Lenže po dáždi darobný je parazol a po jarmoku jednanie. Nuž ale nezávidel som priateľovi. Chudák veď to zaslúži. Učiteľský chlieb je veru dost biedny. Nech mu dá Boh dobrotivý raz tolko, hoden je toho, lebo je statočný človek a dobrý učiteľ. Najväčmi na to som bol zvedavý, ako sa mohla stať takáto veľká premena. Jaknáhle sadli sme k stolu, požiadal som môjho priateľa, aby mi túto vec vysvetlil. To, čo mi on rozprával, napísal som do «Krešťana», aby sa z toho náš ľud poučil.

Vo včulajšej dobe, počal rozprávku môj priateľ, zlé časy žijú priemyselníci a malí gazdovia. Na nich sa uva-

ľujú najväčšie farchy, hoc majú veľmi neisté živobytie. Remeselníkov kazí tak zvaný slobodný priemysel, fabriky a židovskí kramári, ktorí tak rečeno všetky remeselnícke výrobky slobodno predávajú. Hospodárov nivočia židovskí špekulanti, ktorí takú cenu určia zbožiu, akú sami chcú, a vtedy sa vrhnú na zadlženého hospodára, keď je v najväčšej núdzi. Nuž ale ani ľud nenie taký, aký by mal byť. Kdeže sú starodávne obyčaje! Mravy, nábožnosť a šanoblivosť? Móda udrela aj na pospolitý ľud, a už aj ten nasleduje zlé príklady rozpustilých pánov. Voľakedy dedinský gazda keď vydával dcéru, dal s ňou truhlu s bieliznou, periny, volačo šiat a dojnú kravu, dom a majetok zostal synom. Títo so starými vospolok hospodárili a mali všetkého dost. Teraz ale vydaj neide tak lacno. Nevesta musí mať veno a to čím väčšie. Deti jednako sa delia s majetkom a takto každému sa ujde parcelka, ktorá nevyživí jeho rodinu. Pri delbe obyčajne povadia sa a dajú prácu fiškálom. Takéto hlúpe pravoty neraz prehlnú celý majetok. Hja, ale za to nepustí ani jedon.

Keď je aj úroda, gazda nemôže to odpredať tak, ako by sa to patrilo, lebo nie on určí cenu, ale židovskí špekulanti. A títo veru nikdy nehľadia na malých hospodárov, ale len na seba. A tak keď chce hospodár predáť, prinútený je zmárniť, lebo za chrbtom je mu ekzekútor, a rodina jeho tiež potrebuje šaty a iné veci. Malých ľudí tlačia všeliaké porcie a poriadky, ktorým konca kraja niet. A to je tak prefikano vymyslené, že v tom sa nikto nevyzná. Krajinské, stoličné, obecné porcie, priražky, vojenské porcie, mimo toho poriadky všeliaké, a toho je tolko, že človeka strach napadne, ako to všetko zplati? Za tridsať rokov zdesafnásobnily farchy tieto, kdežto výrobok je z roka na rok horší. My chudobní robotníci ani pochopu nemáme, na čo márnia tie ukrutné milliony, ktoré my skladáme. A čo máme za to? Biedu a zlé zákony. Teda výdavky náramné máme, ale s čím ich kryť? Hospodári tak robia, že sejú drahé zbožie, mysliac, že za to utržia potrebné peniaze, lenže pri takomto špekulovaní nedorábajú dostatočnej krme, pre ktorú príčinu nemôžu držať tolko lichvy koľko by potrebovali. A tak nemajú trusu, nevedia s čím popravovať zeme svoje, ktoré z roka na rok planšími zostávajú. Zase im nezostáva iné ako bieda a nedostatok. Nevedia sa pohnúť. Zem planie, peňazí není, výdavky a porcie jednak rastú, teda ako si pomôže utisnutý hospodár? Tak, že robí dlhy. Pár zlatých požičia aj žid, viac ale šporkassa. Len že zadlžený gazda už nič nemá. Majetok jeho je intabulovaný, tak že žid alebo šporkassa vtedy ho zpredá, kedy chce. A potom, keď hospodár vtedy nevedel žiť, keď nebol zamotaný do dlžoby, ako by vedel vtedy, keď musí dlžobu zplácať aj s interesmi? Odpadne mu chuť od všetkého, počne reptáť, zlorečiť a zúfať. Odvráti sa od Boha, doma keď je, vadí sa a robí pohoršenie, v krme ale slope a robí dlžoby. To trvá za čas, potom sa dopytuje na Ameriku. Takto vychodia na vnivoč triezlivejší, ľahkomyselný chytřejšie zostanú zobrákmi. O. H.

Krešťania kupujte len u krešťanov!

CHÝRNIK.

Dr. Jozef Bilczewsky, arcibiskup a metropolita Lvovský 25. marca o 9 hodine slúžil sv. omšu v starej kaplnke v Kóbányi. Po sv. omši držal poľským robotníkom kázeň, v ktorej ich zvlášte ku miernosti a sdržovaniu sa liehových nápojov napomínal. Po obede držal arcibiskup opäť kázeň, a v tejto kládol robotníkom na srdce, aby dietky svoje vychovávali v bázni Božej a vyučovali ich v katekizme. Po kázni držal arcibiskup nešpor a potom processiu viedol okolo kaplny s prevelebnou Sviatosťou. 26. marca o 9 hodine slúžil arcibiskup zas sv. omšu v starej kaplnke; po omši držal kázeň, v ktorej napomínal robotníkov aby sa nedali vábiť nevercov a držali sa náboženstva v ktorom sa narodili a za ktoré predkovia jejich mnohokrát i krv prelievali. Po kázni pozhnal arcibiskup poľských robotníkov, na kaplnku dal značnejšiu summu ako podporu a ocestoval do Novej Pešti, kde poľským robotníkom opäť kázeň držal. V nedeľu večer ocestoval arcibiskup sprovádzaný slzami a povďačnosťou poľských dietok jeho do Rímu ku návšteve svätého Ota.

Dedič srbského trónu — strážmajster. Dedič srbského trónu Juraj ostal m. dni strážmajstrom. Srbského princa povýšili za strážmajstra v prítomnosti kráľa Petra a viacerých hodnostárov. Dedič trónu Juraj s radosťou koná vojenskú službu a vďačne sa rozpráva s vojakmi, ktorí ho majú veľmi radi.

Zo spišského biskupstva. Dočasný administrátor vyšnolapšanský Michal Štoffkó stal sa farárom v Slatvine, do Vyšných Lapšan je za administrátora poslaný Ján Szalay, kaplán z Biacovec, Albin Maxian, kaplán harhovský poslaný je do Markušovec za kaplána. Spišský biskup dal v každej fare svojho biskupstva všetkých v Amerike byvajúcich veriacich popísať, dľa tohoto popisu z celého spišského biskupstva, ku ktorému Spiš, Orava a Liptov patrí, je 38.405 rímsko-katolíckych veriacich v Amerike; zo samého Spiša je viac v Amerike ako z obidvoch druhých stolic dovedna.

Z pezinského okresu. Veľmi dobre nám padá, že nás náš pán ablegát, za tento krátky čas už tretí raz poctil jeho návštevou. Ak veľký to rozdiel medzi ním a medzi predošlými vyslancami, ktorí si nás ani nevšimli ani ku nám nepozreli. Pán ablegát náš, nielen že sa schádza s našimi vodcami duchovnými a svetskými lež sa otcovsky stará o rozličné naše potreby. Či si práva hľadáme, či nám čo iného treba, vždy nám je po ruce. Doposiaľ prišiel pán ablegát náš len na krátky čas ku nám, aby preskúmal naše pomery. Veľmi sa čudoval nad tým, že «Kreštan» nenie u nás rozšírený. Po veľkej noci príde

pán ablegát na dlhší čas ku nám. Nech ho Boh živí! Zaslúži toho, aby sme pri ňom pevne vydržali.

Vystahovania z Uhorska. Vystakovanie do Ameriky stáva sa v hrozných rozmeroch. V treťom týždni vystehovalo sa do Ameriky, dľa zprávy vystehovateľného výboru v New-Yorku 1845 osob z Uhorska. Medzi týmito bolo 389 maďarov, 776 slovákov, 472 nemcov, 153 horvátov a 55 valachov. Z týchto ostalo v štáte New-York 44 maďarov, 45 slovákov, 37 nemcov a 6 horvátov. Do Pennsylvanii išlo 50 maďarov, 139 slovákov, 95 nemcov, 16 horvátov a 18 valachov. Do štátu Ohio išlo 84 maďarov, 169 slovákov, 117 nemcov, 39 horvátov a 39 valachov. Do New-Jersey išlo 63 maďarov, 205 slovákov, 76 nemcov, 67 horvátov a 2 valaši. Do Connecticut išlo 18 maďarov, 39 slovákov, 31 nemcov. Do Missouri išlo 41 maďarov, 36 slovákov, 19 nemcov. Do Illinois išlo 25 maďarov, 43 slovákov, 20 horvátov a 27 nemcov. Do Michigan išlo 39 maďarov, 43 slovákov a 19 nemcov. Do Delaware išlo 10 maďarov, 19 slovákov a 10 nemcov. Do West-Virginia išlo 24 maďarov, 54 slovákov, 21 nemcov a 5 horvátov. Je nás teda zas o 1845 menej v Uhorsku. Koľko sa z týchto dakedy a v akom stave domov navráti?

Fabrika na umelé kamene v Turci. Na návrh učiteľa Ladislava Gregorovitsa utvorila sa v Slovenskom Pravne (st. turčianska) spoločnosť, ktorá chce, aby na Horniakoch postavená bola fabrika na umelé kamene. Plán tento sa nebudaj uskoční, lebo jedna väčšia budapeštianska firma vyslovila sa, že pošle do Turca jedného merníka, aby ustálil s Ladislavom Gregorovitsom, že fabrika na umelé kamene, ktorú mieňa postaví v Brišti, na koľko rokov by mala dostať kameňa. Jestli tam bude toľko kameňa, že by fabrika mohla pracovať 50—60 rokov, nuž v tom páde fabrika na umelé kamene bude postavená.

Odsúdili vystahovateľských agentov. Z Košíc píše, že tamojšia polícia chytila tieto dni dvoch vystahovateľských agentov. Jedon zpomedzi agentov je malčický obyvateľ Michal Starkó, ktorý už viac ľudí naviedol, aby sa vystahovali do Ameriky. Starkó vyznal, že je agentom nemeckých loďných spoločností. Polícia posúdila Starku na 15 dní do žalára a na 150 korún peňažnej pokuty. Starkó apelloval. Druhý zpomedzi agentov je obchodník zo Szolnoku Franz Fritsche, ktorý tiež mnoho ľudí vyvábil do Ameriky. Služnovský úrad v Gölnczbani posúdil Fritscha na 5 dní do žalára a na 200 korún peňažnej pokuty.

Smrteľné nešťastie. V hore neďaleko obce Siter (st. Bihar) udalo sa hrozné nešťastie. Drevorubač Juraj Rác podpiloval jedon obrovský strom a strom srútil sa na druhej strane sediaceho 14-ročného chlapca drevorubačového. Obrovský strom strašne dokaličil mladého chlapca, ktorý o pár minút vydal ducha. Nešťastný drevorubač nevedel, že chlapec sa hrá na druhom boku. Rano totižto drevorubač vyšiel spolu so ženou a s chlapcom do hory, potom sa matka aj s chlapcom vrátila domov, aby poslala svojmu mužovi skrze chlapca do hory vody.

Drevorubač nevedel, že chlapec sa už vrátil, lebo ho ani nevidel. Nešťastný človek sám sa hlásil v slúžnovskom úrade v Szalárde, aby oznámil hrozné hešťastie.

Čarodejná poštová škrynka. Zvláštny prípad sa udal vo Viedni v Schotten-ulici. Pred jedným domom je totižto poštová škrynka, do ktorej chcelo predvečerom jedne pekne, mladé dievča vopchať jeden voňavý, ružový lístok. Zrazu ale dievča skriklo a jako by ju bol had poštipal, odtrhly ruku od škrynky. Na krik dostavil sa ta jeden policajt.

— Čo sa vám stalo, slečna? — spýtal sa zdvorile policajt.

— Táto škryna... jaj... hrozné... nemožno do nej list hodit.

Teraz už policajt proboval vopchať lístok do škryne, ale aj on zle pochodil, lebo ledva sa dotknul poštovej škrynky, pocítil silný úder v ruke. O hviľu shrklo sa pred poštovou škrynkou mnoho ľudí, ktorí tiež probovalí hodiť list do škryne, ale všetci dostali od škryne údery. Konečne došiel ta aj jeden elektrotechnik, ktorý hneď zbadal, že škrynka je naplnená elektrickou. Potom aj úradne dokázali, že železná noha škrynky bola v potyku s jedným podzemným elektrickým vodičkom. Vodičko hneď odstránili od nohy škrynky a mladé dievča mohlo bez všetkého nebezpečia hodiť svoj lístok do čertovskej škrynky.

Port arturský hrdina. V Paríži na severnom nádraží sosadnul z vlaku jeden matróz, ktorý bol v rovnosate ruského námorníctva, mal obviazanú hlavu a na prsách mal zásluhný kríž hrdinkosti. Ranený hrdina len ťažko sa vliekol opierajúc sa na palicu. V blízkosti nádražia približoval sa ku matrózovi jeden pán vyznačený rádom čestnej legie. Vtedy stál už okolo matróza celý zástup ľudí.

— Hľa, páni — riekol pán s rádom čestnej legie — jeden z hrdinov Port-Artura.

S týmito slovami vtisnul do ruky matróza jeden päťfrankovník, čo matróz nijak nechcel prijať.

— Neni toto almužna, ale veľmi malá vďaka za vašu hrdinskosť — hovoril pán s rádom čestnej legie a zmizol v zástupe.

Príklad popredného pána nasledovali aj ostatní ľudia. Vyťahovali pudiláre a hrdina Port-Artura sosbieral peknu summú peňazí. Hej, keby neboli policajti na svete, bolo by sa hrdinovi dobre vodilo. Keď totižto prešiel matróz pár ulíc, výjav sa zas opätovoľ a peniaze len sa tak sypaly do čiapky matrózovej. Len že jeden policajt, ktorý

bol očitým svedkom aj predošlého výjavu, videl, že matróz chce zo svojej hrdinkosti žiť a preto ho chytil a odvedol na policaju. Tam potom vysvitlo, že matróz len nedávno dostal sa na slobodu z trestnice. Chytili aj pána, ktorý sa vystatoval s rádom čestnej legie a vysvitlo, že aj on bol spolu s matrózom uväznený a že oba patria medzi najnebezpečnejších šudierov Paríža. Velkodušného pána a hrdinského matróza posadili do chládka, sosbierané peniaze im však odobrali aby sa pri delení nepovadili a svornosť, ktoru oproti sebe tak zrejme dokázali, pre peniaze nenaštrbili.

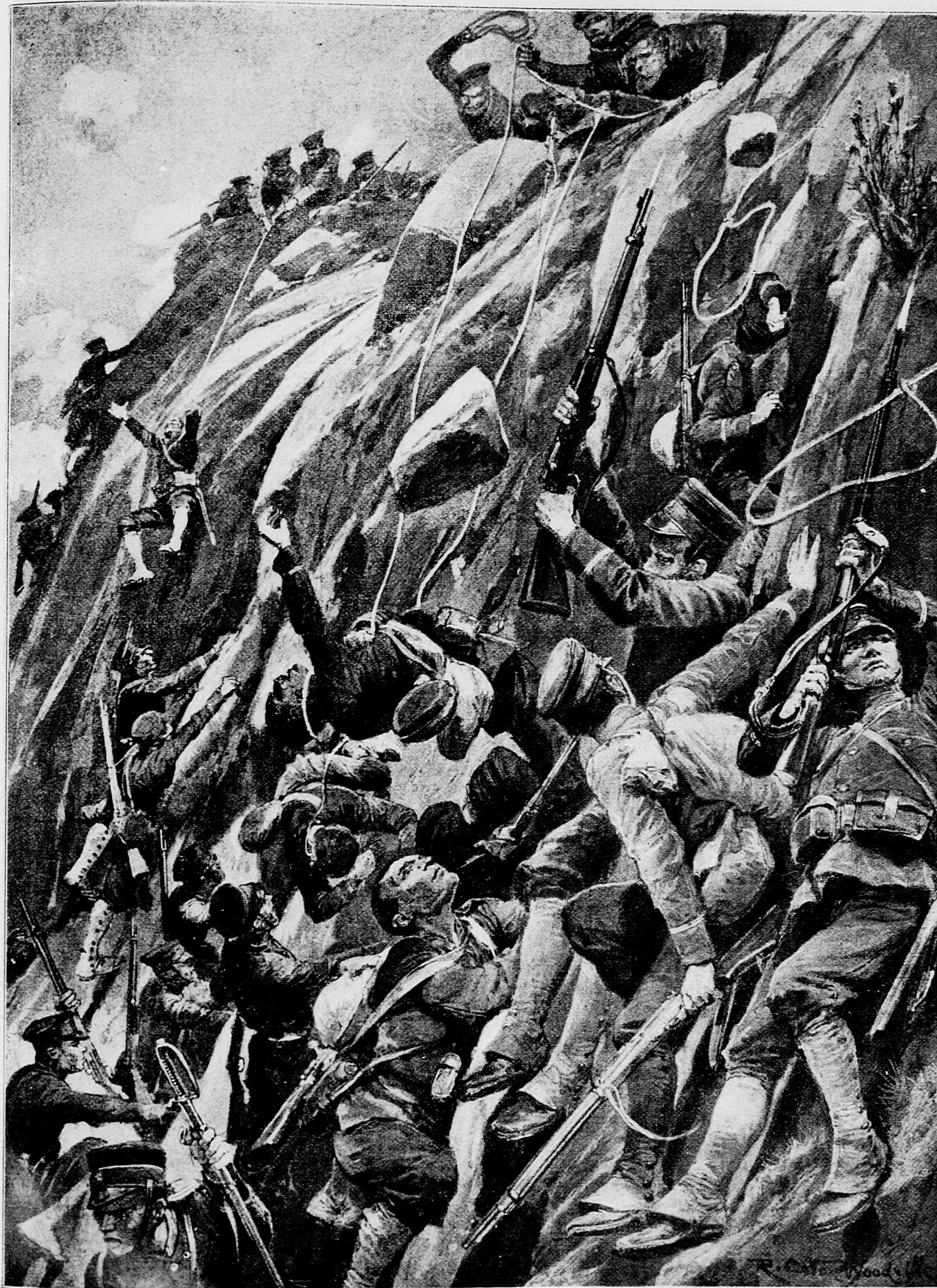
Falošné knieža. V rímskych popredných kruhoch veľký zástoj hral jeden cudzinec, ktorý došiel do Rímu z Neapolu a hovoril, že sa vola gróf Caesar Fulgoli di Castelpagans. Mal elegantný byt a utešený záprah a preto ho pozvali aj na chýrne polovky na líšky, na ktoré povolávajú iba veľvyslancov, kniežatá a amerických millionárov. Gróf medzitým narobil veľa dlžôb, tak že počala naňho dávať pozor aj policia. No, policia nechala grófa čo skoro na pokoji, lebo gróf povedal, že on neni sice gróf, lež ešte väčší pán, totiž knieža Nikola Giorina di Ceresde z Neapolu. Pred niekoľko dňami začali pýtať veriteliá od kniežata peniaze a keď knieža peňazí nevedel už od nikiaľ dostať — zastrelil sa. Po jeho smrti vysvitlo, že skutočné knieža Ceresde žije v Neapoli a že gavalier, ktorý sa vydal za knieža Ceresde a sa zastrelil v Ríme, bol predtým kellnerom. V Ríme sa teraz smejú policajtom, že ich jeden kellner natoľko vedel zaviesť, že ho pokojne nechali páchať klemstvú a šudiť popredných ľudí.

Orabovali daňový úrad. Tieto dni v noci vlámali sa neznámi páchatelia do daňového úradu v Kunszentmiklósi (st. peštianska), knihy a písma rozhádzali a wertheimku svalili na zem a jednu stenu škryne prevrtili. Vo wertheimke bolo však málo peňazí a preto vlamači kutali ďalej. Každú škryňu vylámali a vyhádzali z nej všetko. Vlamanie zbadal rano sluha daňového úradu. Žandarmeria zaviedla vyšetovanie, no posiaľ neprišla vlamačom na stopu, lebo vlamači všetko odstránili, čo by bolo mohlo viesť im na stopu.

102ročný zlodej. Pre tuláčstvo a krádež predviedli pred sudcu v Záhrebe Ivana Poleščáka. Keď prišiel na súd, požiadal sudcu, aby mu dovolil sadnúť, lebo má už 102 roky a preto ťažko mu padne stáť. Zatým rozpovedal svoj životopis takto:

«Narodil som sa v obci Petrovsko. Keď som prišiel na vojančinu, kradol som obsity, ktoré som predával, ale

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veritelov tento ústav s touto požičkou vyplatiť, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ustav tento dáva záložné požičky na 5⁰/₁₀ a na 4¹/₂⁰/₁₀-tovej požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatiť. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Rusi dobijajúcich Japánov lapajú štrankom.

ma pristihli a odsúdili ma na dvanásť rokov do ťažkého žalára. Vyslobodiac sa zo žalára, kradol som a raboval, prečo ma znova odsúdili, tak že som ztrávil len v štátnom väzení v Lepoglave 28 rokov. Teraz si už iné nič nežiadam, len aby som mohol ešte raz vidieť svoju rodnú zem a preto vás prosím, pán súdca, spínte moju žiadosť a dajte ma tam odšupovať, lebo peňazi nemám a kradnúť už nemôžem, lebo som nešikovný».

Ponevác stavec vyšetrovacím väzením už vyplnil trest, ktorý mu namerali, preto sudca vyhovel jeho žiadosti a dal odšupovať 102ročného zlodēja do jeho príslušnej obce.

V taký čas, ako na začiatku jara, hospodárske obecenstvo zaplavujú veľkým počtom a mnohosľubujúcimi lichotiacimi a cifrovanými menami okrášlené kosové cenníky, plakáty a obežníky. Jeden obchod nad druhým lepšie licituje a vychvaľuje svoje kopy do nekonečna. To nie je zriedkavosť, že také obchody jeden druhý ohovávajú, a práve tak aj ich dorobky, len aby s tým na svoj mlyn vodu narazily. Kto túto okolnosť len trochu pozoruje, hneď zbadá vyčnievajúce koňské kopytá, že také závody dobrosrdečnosť gazdovského obecenstva chcú na svoj prospech obrátiť. Toto je najnovší, pohodlnejší spôsob ku využitiu kopy kupujúceho obecenstva, ako «vigéci» pustošiacie kobilky, ktoré zákon zakázal. Varovanie sa teda je až veľmi sverchované na mieste! Aby ste takýmto využívajúcim a figliarskym obchodníkom na lep nesadli, odporúčam kopy kupujúceho obecenstvu, a práve tak aj obchodvedúcim pri potravných spolkoch do pozornosti jednu výtečnú, na oceľovo-technickom poli zostavenú so známku «generála Dewetta» z deľovej ocele vyhotovenú kopy. Táto kosa zhotovuje sa z deľovej ocele a primiešaných spolučiastok, čo je majetkom a tajnosťou fabriky, vo svojom obore nedostiziteľná. Tieto kopy sú patentované a zákonom chránené, padelanie ich sa prisne tresce. Majiteľom patentu je obchod: *Pavel Sohr*, Szill (Somogymegye), ktorý závod je jediný dorábateľ a rozposielateľ deľovo-ocelových kôš «generála Dewetta», ktorým komukoľvek na požiadanie na tieto kopy poľahujúce sa akékoľvek vysvetlenie za darmo posluži. Práve tak darmo pošle jeden obrázkový cenník, kto si ho na dopisnici požiada. Tento chýrny závod a práve tak aj jeho vyprobované kopy odporúčame do pozornosti hospodárskemu obecenstvu, prv než by sa kde-inde pre kopy obrátilo. Blížšie vysvetlenie viď v ozname.

Chýry zo Spiša. Spišský stoličný výbor (bizotmány) dňa 3. apríla bude mať svoje riadne jarné zasadnutie v Levoči. Vtedy sa bude voliť hlavný slúžny na uprázdnenú stanicu v Podhradí. Reč bude o prípisu ministra obchodu o pensii cestných palírov. Pojednávaf sa bude prosba vicišpánová Aladára Raisza, ktorý pensiu pýta. Teraz sa dal voliť za liberálneho ablegáta v Sobote. Dvojnásobný plat by teda chcel fahat: i ablegátsky plat i vicišpánsku pensiu. Asnáď len budú mať stoliční výborníci toľko svedomia, že zdravému, silnému chlapovi nedajú, neodvotizujú pensiu. — Jedna francúzska spoločnosť, ktorá má mať ohromný kapitál, 80 rokov staré

zaneďbané medenné bane kúpila vo Spiši, ktoré sa o ne dlho majú otvoriť. — V Toporcu sa 6ročná dievočka Jána Horvátha v potoku utopila. — V Novej-Vsi sa dňa 13. marca tiež utopilo jedno 6ročné dieťa v Hernáde. Len na druhý deň našli jeho mrtvolu. Rodičia pozor na vaše deti!

Zlodejskí žiaci. V Uhorskom Hradišti zatkli troch žiakov tamojšej hlavnej reálky, lebo žiaci obkrádali správcu reálnej školy a svojich profesorov.

Napomáhanie zdravia. Stálym a vždy všeobecnejším užívaním Kathreiner-Kneipp sladovej kávy je pri našom každodennom pití kávy zaiste tou najdôležitejšou vymoženosťou za posledných 15 rokov v obore potravných a pochútkových prostriedkov. Ako alkohol tak i bobková káva pôsobí jej otravnou látkou kofeínu veľmi škodlivo na srdečnú činnosť, čo zaiste k zlým následkom viesť môže. Kathreiner-Kneipp sladová káva mierni, baruší, jestli sa pridáva ku bobkovej káve tieto škodlivé účinky skoro úplne; blahodarné vlastnosti jej prichádzaju ale k úplnej platnosti jestli sa pije čistá t. j. bez dávku bobkovej kávy. Skúsenosť, že kto zvikol ráz na Kathreiner-Kneipp sladovú kávu, viacej od nej neodvykne, najlepšej dokazuje jej neobyčajne milú chuť. Preto aj nachádzame dnes v každej pečlivo usporiadanej domácnosti známe balíky s obrazom farára Kneippa, ktoré jedine obsahujú pravú Kathreiner-Kneipp sladovú kávu. Neprijímajme preto pri kupovaní rozličné praženiny, ktoré sa otvoreno vážia, a dávajme pozor, aby sme skutočne obdržali pôvodné balíky s menom Kathreiner.

V. Eugen Feller, lekárnik sdeľuje nasledovné, rozličné udalosti natoľko viažu pozornosť ľudí, že na všetko myslia, len na jejich zdravie nie, len keď onemocnejú alebo choroby navštívia ich rodinu, počínaju vážiť si utratené zdravie. V mnohých pádoch by sa veľa nemocí dalo prekaziť, keby sa na čase upotreboval zodpovedný domáci liek. Predovšem v terajšom neistom počasi môže sa odporúčať aby Fellerov Elsa-Fluid vždy bol po ruce, bo tento chytro a istotne lieči všetky pakostné nemoce, bolenie drieku, boľasti čuvov a svalov, vytknutia atď. zastavuje hučanie uší, slabnutie zraku atď., utišuje nervositu, bolenie hrdla; zvláštne účinkuje pri tlačení žalúdka, krčoch atď., 12 malých alebo 6 duplovaných flasiiek za 5 korún posielá franko, pri predbežnom doposlaní peňazi alebo s poštovou dobierkou. V. Eugen Feller, lekárnik Stubica, (záhrebská st.) Templom-u. 18. sz.

Milodary poslali na kostol Lutišský:

Pán ablegát Imrich Haydin 100 korún; Kapitula Pätikostlná 10 korún; Béla Röthling zo Selmezbánya 2 koruny; Gejza Hladný z Rajcza 2 koruny; N. N. zo Starej Bystrice 22 korún; z Ameriky: Tomáš Chabada 1 dollár, Jozef Ficzek 3 dolláre, Martin Babiss 50 centi, Jozef Varšava 25 centi, Fero Janesik 1 dollár, Matej

Bartel 2 dolláre, Ján Prisuda 3 dolláre, Peter Murarik 1 dollár.

Začo všetkým tuto spomenutým úprimne dakujem a Pán Boh zaplať a požehnaj v mene mojich chudobných farníkov privolávam. Spolu všetkých dobrých priateľov chudobného ľudu srdečne prosím, aby svoje milodary na chrám Boží lutišský — kde Ježiš Kristus vo veľkej chudobe prebýva — posielali. Láska Kristova hojne odmeni každú k nemu zaslanú obeť; lebo v Lutišiach je viac utisnutí na milodary — jako kde inde — kde sú veľké fary a zámožný ľud. «Bože pomáhaj a Matka nebeská neopúšťaj nás».

S hlbokou úctou sa značím a do lásky priateľov chudobného ľudu sa odporúčam.

Lutiša o. p. Ó-Besztercze (Trencsén vmegyé.)

Ján Greben, farár lutišský.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je :

na celý rok 4 koruny

na pol roka 2 koruny

na štvrt' roka 1 koruna.

Do Ameriky : Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tíh ct. predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

«Kreštan» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

HOSPODÁRSTVO.

Slepičí hnoj.

Hnoj z kurínov treba čím častej vyhadzovať, z čiastky preto že sa tým povetrie v kurinách čisté udržuje, z čiastky ale zas preto, pokiaľ hnoj tento veľmi dobre dá sa potrebovať k hnojeniu. Len na to treba pozor dávať aby v tomto hnoji neocenniteľná látka amoniaku udržaná bola, ktorá inak ľahko vyvetří. Ku tomuto cieľu je riadne kurín posypať gipsom, vápennou múkou, popolom z dreva alebo suchou zemou. Čím častej to robíme, tým lepšej. Odporúča sa robiť to každý deň. Týmto spôsobom dostaneme ročite od jednej sličky asi 5 kilogramov hnoja. Tento hnoj máme na suchom mieste držať a keď sa ho nashrňalo, posypeme ním lúku, kde nám podistým tá najpeknejšia tráva poraste.

Pre zahradníkov odporúča sa zas nasledujúci spôsob upotrebenia slepičieho hnoja : Sosbieraný hnoj slepičí vysype sa do starého suda, alebo inej veľkej alebo menšej nádoby, naleje sa naň vody, dobre sa rozmieša až ostane z neho hustá kaluža. Touto kaluzou potom v jasieni alebo aj v zime, keď nemrzne polievame v zahrade tie miesta alebo tú postel, kde chceme mať šalát, mrkvu, repu, kel alebo iné zeleniny; môžeme ich touto mláskou polievať aj keď rastý, len že vtedy musí byť redšia a dobre vykysnutá. Stromy mláskou slepičieho hnoja polievané donášajú hojného a zdravého ovocia. Gazda a milovník kvetín alebo zahrady, nemá lepšieho ako je hnoj slepičí.

DOPISY.

N.-Bajna.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Kreštane» uverejniť.

Predovšem dávam na vedomie Vám i všetkým ľuďom, že ten liberalizmus ešte vždy hrozne u nás zúri. Tak asi 14 dní po voľbe dal nás notár zavolať do obecnej kancelárie viacej mladých ľudí, ktorí sa vraj strašne provinili. Nuž ale čím? A k roz čo? Spievali si volebnú pieseň ľudovej strany. Toto bolo to hrozné previnenie. Včul sú zas citovaní na 16-ho apríla pred súd. Čo to má znamenať? Či zijeme pod Turkom alebo pod Rusom? Či sa nenachodíme pod ochranou nášho spravodlivého a milovaného kráľa? Či krajina naša nemá konštitúciu? Ako teda tí liberáli môžu také násilensťva robiť s ubohým ľudom? Nenie na tom dosť čo robili s nami včas volieb, ešte aj teraz nám nedajú pokoja. Medzi citovanými nachodí sa viacej takých čo len z roboty zijú. Ako tyto môžu pokutu platiť? A to za nič pre nič. Veru by bolo na čase keby sa za nás niekto na sneme zaujal.

S Bohom

Ludák.

V Stražove.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavý týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Kreštane» uverejniť.

Sdelujem vopred, že sme mz tu v Stražove všetci ľudáci. Len náš rychtár sa odvrátil od nás a nechcel s nami držať, bo sa nazdával že ten liberalizmus na veky bude trvať. Nuž nech si on ako človek smýšľa ako chce. Ako rychtár ale by predsa s obcou a s ľudom mal držať. Nielen ale že to nerobí, lež nás ešte aj obžaloval pri političnom súde. Tam mu ale dali frčku, bo nič nemohol dokázať z čoho nás obžaloval. Či vám toho bolo treba

pán rychtár? My sme a budeme vždy ľudáci pokúď žijeme a ešte aj naše deti. Nech žije ľudová strana!

Ľudák.

Kochanóc.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom oblúbenom «Kresfane».

Za povinnosť si považujem sdeliť Vám jednu radostnú údalosť, ktorej sa veľmi tešila celá naša obec. Žijeme vôbec vnímať smutné časy; nemabožstvo a nevera rozširujú sa v strašných rozmeroch medzi ľuďmi. Musí to preto hlboko pohnúť každé veriace srdce, keď vidí, že su ešte duše na svete, ktoré žijú po prameni pravdy a pravého učenia spasiteľa.

Takúto príležitosť všeobecnej radosti mali sme v obci našej dňa 19. marca na sviatočný deň svätého Jozefa patróna celej cirkve a zvlášte patróna stavu robotníckeho.

V tento deň totiž dve panny, menovite Katarina Knažovčík, adamovská obyvateľka a Maria Barat z melšických kopaníc vstúpila do lónu cirkve rímsko-katolíckej. Vo viere katolíckej vyučil a vierovyznanienových katolíčiek týchto odobral pán farár Sigismund Reeska. Ľud u nás pri každej príležitosti preplňuje náš dosť veľký kostol. No ku tomuto radostnému sviatku prišiel každý zo široka ďaleka, koho len nohy niesť mohli. Po zložení vierovyznania držal zvýšpomenutý Velebný Pán tak zápalistu reč, že sme všetci, či mladí, či starí plakali od dojatia ako malé deti. Po pobožnosti dal pán farár konvertitkam na pamiatku modlitenu knižku, nábožne Výlevy a sv. Ruženec. Napokon pohostil ich a svedkov vo fare.

Daj nám, Bože, takýchto radostných dní, čím viacej sa dožiť.

Štefan Mittuech, organista.

Oznam.

S týmto všetkým dobrodincom chudoby a priateľom ľudu dávam na vedomie, že ešte vždy s vďačným srdcom príjmem láskavé príhľasy o knižočky «*Tridsaťročné jubiläum farárskeho úradovania*» a na «*Odrobinky svadby kánigalilejskej*», ktoré obetoval čo milodar na kostol lutišský náš známy dobrodinca chudoby, pán páter Zaosek. Cena je dľa možnosti ale aspoň 40 halierov. Chudobní moji farníci každú nedeľu modlia sa za všetkých dobródcov, ktorí sú im na pomoc pri stavaní a sriadení nového kostola.

V Lutišiach, dňa 28. febr. 1905. Ostat. pošta Ó-Besztercze, Trencsén m.

S hlbokou úctou sa značím a odporúčam

Ján Greben, farár.

Odkazy redakcie.

J. G. Oznam budúce ďalej uverejňujeme. Článok pozde prišiel k 15. marcu. Skováme a uverejníme v budúcom roku. Ďakujeme.

A. P. Lopašov. Vydavateľstvo dovolilo časopis na čas zdarma posielat. Dostanete ho.

St. D. Prochot. Dopis vo výfahu uverejníme budúce.

P. K. Dömeháza. Patričný zákon sdelíme v odkazoch budúceho čísla.

A. B. Levoča. Dopis uverejníme v nasledujúcom čísle.

Niet choroby vo vašom dome

ak si dáte doniesť chýrny

Kráľovský-balsam

Kráľ balsamov, ktorý je proti všetkým chorobám jedine istý prostriedok a aj každý starý neúh hneď vylieči; teda ho treba v každom dome držať, lebo týmto chýrnym balsamom prekaš sa bolenie hlavy, lámka, pakostnica, reuma, bolenie zubov a chrbta, trhanie v nohách, kolíka, bolenie žalúdka atď: slovom jediný istý liek proti každej nemoci je chýrny Kráľovský balsam, teda nevyhnutne je potrebné, aby v každom dome bol na pohotov. Cena veľkej fľaše 2 kor. s úplným návodom o upotrebení. Môže sa dostať u Grósz-Nagy Ferencza apotekára v Debreczene č. 17. Arany egyszaruu gyógyaszertár. V Budapešti v Török Jozsefovej apatieke, Király-utca 12. — S týmto liekom môže sa objednať v celej krajine uznaná chýrna hajduska pomáda na bavuze, od ktorej za najkratší čas možno dostať najpeknejšie bavuze, 3 tegle za 1 kor. 50 hal.

Každá Gazdina môže byť pláňá na svoju kávu!

Kathreiner
Kneipp sladová káva

tam, kde kávu pijú, nemôže nikdy chybovať!

o o o

Len pytajte tuto kávu vždy v zatvorených bálíkoch známkou «Kathreiner», a neslobodno nikdy kupovať, čo sa otvoreno dávaža!

Telegram!

Sukne Lodenové, polovlnené, rôznych a stálých barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20.1 zl. 25 kr. vyrábí a dobírkou zaslá: **Adolf Jelinek** v Lisku, p. p. **Jimramov**, Morava. Nehodíci se zboží buď v ymením, aneb vezmu zpet a pen izevratim; nespokojenosť vylou-čena! — Do 5 Kg. balika se vejde 7 sukni! Vzorky zdarma franco!

Žiadajte si cenník.

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohate ilustrovaný cenník, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov

HANNS KONRÁD

I. hodinová fabrika a exportní obchod

BRÜX No. 1493. (Česko.)

SCHICHT-MYDLO

„Jelen“ alebo „Klúc“
so známkou.

Najlepšie a najvýdatnejšie a tak aj najlacnejšie mydlo. Bez akýchkoľvek škodlivých čiastok!

Vsade k dostaniu!**Vsade k dostaniu!**

Pri kupovaní ale obzvlášte na to pozorujme, aby každý kus mydla opatrený bol názvom „Schicht“ a s jednou hore označených ochranných známok.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-Ě,

jediný zosielať kosí generála Devetta,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generala Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzácnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na dialku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle sa so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od výšmenovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Cestou licilácie

pošastilo sa nám väčšiu zásobu fajnových štofov na mužsky odev za veľmi lacnu cenu kúpiť, kroz čo sme v tom príjemnom stave, že pokiaľ trvá táto lacná zásoba fajnových štofov na odev pre mužských na vďaka doposielat' môžem úplný mussky odev dla miery chotoveny za **25 korún** v najlepšej jakosti, čierneho, tmavo-svetlého barnavého vlnenného súkna v elegantnom vyhotovení, a vkusného strihu sa za 4—5 dni a doposielajú sa s poitovou dobievkou za **25 korún**. Objednaná na vidiek provodzuju sa s najprísenejšou obozretnosťou. Ku miere dostatočné je udat' šírku prs a dĺžku nohavíc, môžu sa aj obnosené šaty na úkažku poslat'. Muštry neposielame pre veľké útraty.

Aleksander Lichtmann
kvajčirsky majster mužsky Buda-
pest, VII., Rottenbiller-u. 4/B.

Povodné Roskopf-double zlaté savonnet-Anker Remontoir hodinky

pre pá-
nov **zl. 1.50.**

Ku každým hodinkám priložené je pismo záruky na 3 roky. Rozposiela len s poctovou dobiek.

Josef Spiering, Wien, I., Postg. 2—3.

Len 4 zl.

zašlem každému **elektrické s pozlátenými deklami remontuar-hodinky** na dobiečku alebo za vopred poslané 4 zl. a zavazujem sa behom 8 dní hodinky nazpät' prijat' a ich cenu prinavrátit, keďže by hodinky nezodpovedaly. Elektrické zlatodeklóvé remontuar-hodinky opatrené sú troma pružnými deklami a zlatu podobnou, lesk nemeniaca schránkou, ktorá je ceston elektriky so 14 karátovým zlatom obtiahnutá, tak že ich od drahých zlatých hodínek nemožno rozoznať a potrvajú za roky. Tieto hodinky opatrené sú jemným pozláteným sostavením a za dobré chodenie ich prijmesa triročná písomná záruka. Ku každým hodinkám dáva sa jedno kožené vrecúško.

Jediný rozposielateľ na dobiečku je len **LEO LATEINER**, sklad fabrických hodínek. Viedeň, I., Wollzeile 17—29. III.

su tie najnovšie Roskopf hodinky. Tieto hodinky majú viborný a garantovaný precízny anker stroj, su duplavané kryté s 3 násobnou double zlatou pokrývkou so strunou. Double zlato je zlatu zcela podobné a zlatovu podobnosť túto nikdy neztráti. Tieto hodinky obdivuju vobec ľudia pre jejich skvostné vystrojenie a su od pravého zlata nie k rozoznaniu. Cena

zl. 5.—K. K tomu vedná duplovaná double zlatá retiazka

pre každým hodinkám priložené je pismo záruky na 3 roky. Rozposiela len s poctovou dobiek.

Na 8-dňovú próbu

zašlem každému **elektrické s pozlátenými deklami remontuar-hodinky** na dobiečku alebo za vopred poslané 4 zl. a zavazujem sa behom 8 dní hodinky nazpät' prijat' a ich cenu prinavrátit, keďže by hodinky nezodpovedaly. Elektrické zlatodeklóvé remontuar-hodinky opatrené sú troma pružnými deklami a zlatu podobnou, lesk nemeniaca schránkou, ktorá je ceston elektriky so 14 karátovým zlatom obtiahnutá, tak že ich od drahých zlatých hodínek nemožno rozoznať a potrvajú za roky. Tieto hodinky opatrené sú jemným pozláteným sostavením a za dobré chodenie ich prijmesa triročná písomná záruka. Ku každým hodinkám dáva sa jedno kožené vrecúško.

Jediný rozposielateľ na dobiečku je len **LEO LATEINER**, sklad fabrických hodínek. Viedeň, I., Wollzeile 17—29. III.

Poranenie

jakéhohol'vek druhu nutno je chrániť pred zanečistením,

ponevač týmto i z najmenšieho poranenia môže sa vyvinuť rana ľazko zahojiteľná a nebezpečná. Osvedčeným a dobrým prostriedkom ku chráneniu rán je od 40 rokov známa zmäkčujúca a výtažná masť, takzvaná **Pražská domáca masť**, ktorá chráni rany, zánety i boľasty mierni a javí chladivý účinok a tým ku zaceleniu a hojeniu rán prispieva.

Objednávky vybavujú sa obratom posty.

1 krabica (láhev) 40 halierov. Pri vopred zaslaní 3 K. 16 hal. zasielajú sa 4 krabice, a ebo za 4 kor. 60 hal 6 krabic franko na všetky stan ce Rakúsko-Uhorska.

VYSTRAHA! Všetky čiastky obalu opatrené sú ochrannou známkou.

Hlavný sklad :

B. FRAGNER, cis. a kr. dvorný dodavateľ
lekárňa „U čierneho orla“
v Prahe, Malá Strana 203. roh Nerudovej ulice.

Sklady v lekárňach celého Rakúska

— Hlavný sklad u Jozefa Töröka v Budapešti. —

II.

Na miliony siahajúca nemožnosť platenia

k tomu prinútilo fabrikantov na štoffy, aby nakopený tovar, než by ho snád nespolažlive platiacim borgovali, ra dšej so značným spustením na cenu jeho za hotové peniaze širšiemu obecenstvu k službám prepustili. Na prevedenie tejto akcie podobral sa

Országos Posztókviteli Áruház
Budapest, VIII., Rottenbiller-utca 1.

Navidiek rozposiela poštovou dobiečkou na jeden mužský oblek 3 metre jemného čierneho, tmavo-modrého, šedého alebo barnavého štoffu alebo kammgarn **len za 5 zl.** Odporúčame k objednávkam, lebo hotovosť, ako sa to predvída, nebude dlho trvať. Vzorky pre veľký obeh neposiela.

Na 8 dňovú próbu.

Poslem každému **„la Bonheur“** gavalierske hodinky, ktoré majú s opravdivej čiernej

oceli shotovený vrchnák šlapké hodinky spohybujúcim a viditeľným balansom na 36 hodinových a prave sostavených kameňoch a spohybujúcim verkom. Savazujem sa po 8 dňoch hodinky spätky vziať a jejich cenu prinavrátit. Riadna fabričná cena je s retiazkou a futrálom : 3 zl. tie isté i. jakosti a prilíž šlapké : 4 zl. so zlatom a striebrom cifruvaným vrchnákom 4.80, so slatým plaque vrchnákom (5 ročna trvácnosť) 5 zl. Strieborné 6 zl., zlaté 30 zl. Ku každým hodinkám písobná 3 ročná záručka. Rozposielanie s dobiečkou skrz prvý najvatšy hodinkový sklad **MAX BÖHNEL** hodinár Wien, IV., Margarethen strasse 38. c a kr. uradom liferant

Pytajte zdarma a franko s 1000 obrázkami opatrený cenník. Pozor! Niklové alebo ocelové „Strapa Roskopf“ hodinky so zárukou 2 zl.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané **9 kor.** 60 hal., lepsi **12 kor.** Biele mäkké, jak páper **18 kor.** — **24 kor** Biele ako snah mäkké ak páper. driapané **30 kor.** — **36 kor.** Rozposielanie s dobiečkou franco; zamene nie a nazpät' prijae je pod touti výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Beneditkt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Cechy.)

500 Korún

vyplatím tomu, komu by po upotrebovan. **Bartillo vej ústnej vody**, jedna flaška 70 hl prinavrátilo sa bole nie zubov alebo zápach. Z úst. (franko-Zasielka 95 h. osobyte). **E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1.** Ziadajte si v lekárni **Bartillovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakih napodobnovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fliaš za 5 K 20 h. frankov. Jednu flašu nepošlem.

Oznamy * *
*** * prijíma**
administracia

„Krest'an“

Budapest,

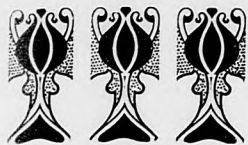
Szentkirályi-ulica 28.

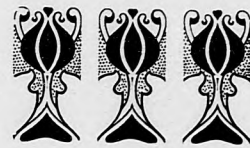
Od 30 rokov známe a chýrné

karpatské zdravotné pilulky

vynajdené a pripravené iedine

JÁŇOM FRIEDRICHOM, lekárnikom

v Malackách (prešporská stolica),

sú vzácnym a lacným domácim liekom

proti zapchaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdokovému, katarrhu, zpuchnutiu žalúdka, vetrom, závratu, boleniu hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenci, bleďačke a starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavná, že i každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž 1 škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle s poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa vyplatením poštovného, kamkoľvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa.

Jediné zasielateľstvo u J. Friedricha, lekárnika v Malackách (prešporská stolica).

Výstraha Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať

Výťah zpod'akovani.

Vel'actený pane lekárník!

Úctive prosím, buďte tak láskavý a ráčte mi poslať jeden balík tých vašich výborných karpatských piluliek, čo možno v najkratšom čase, lebo ich vel'mi potrebujem pre moju manželku, ktorá mi ochorela, ponevác sme už zkusili niekoľkokrát tieto liečivé a vel'mi prospešné vaše pilulky; teda máme tú nádej, že jej zas dobre poslúžia v jej nemoci, lebo sú spoľahlivé v každej vnútornej nemoci, čo sme už dobre zkusili. Šťastlivý nový rok Vám viňšujem; a úprimné pozdravenia Vám odosielať. S úctou služebník

V Sobotišti dňa 31-ho decembra 1904.

Ján Brana, mlynár.

Vel'actený pane!

Prosím o jeden balík zdravotných karpatských piluliek čo najskôr. Mne vručné poďakovanie, našlo sa asi 22. domoch za vyliečenie s jejich zdravotným pilulkama. Toto verejné poďakovanie s týmto činí

v Semci, dňa 10-ho decembra 1904.

Ján Csederle, okresný notár

Vel'actený pane lekárník! S hlbokou úctou vám ďakujem za Vase pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše zdravie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel bol'ast' v hlave a teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich súrodov dva balíčky.

V Častkove, 26. januára 1899.

Martin Sedlaček.

Ctený pane! Ziadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravotných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdokové bol'asti a mnoho som utrátil a ničím som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už 4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebeský dobroje dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.

Vo Vel'kej Bytči, 18. oktobra 1898.

Ján Horák.

Blahorodý pane lekárník! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť nemôžem, užívame ich celá rodina.

Štubňa, 9. augusta 1899.

Ján Pavoni, podnikateľ staviel.

Vel'actený pane lekárník! Ziadam zdvorile, pošlite mi Vašich vytečených a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám ďakujem za tieto, lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky da.

V Petrovci, Bážka 28. jan. 1900.

Ján Nicota, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárník! Úctive Vás prosím, ráčte mi zaslať obratom pošty 1 balík Vašich výborných karpatských piluliek, lebo blahodarnejšieho lieku neznám proti zapchaniu žalúdočného katarrhu náď Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdečne.

V Sobotišti, 19-ho dec. 1894.

S úctou Ján Vrana, mlynár.

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak láskavý a pošlite mi 1 balík Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyliečený prajem Vám mnoho zdravia 14 rokov ma nohy boleli a mal som aj rany; od Vašich piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od Neho žiadate.

V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou Adam Glabicz, v továrne na tannin.

Vel'act. Pán Friedrich! Ma som Vaše karp. pilulky raz a po utrebení prestala mi bolesť pri srdci, už skoro 20 rokov trvajúca. Nech Vám Pán Boh živí a dá Vám dobrého zdravia, aby Ste mohli ľudu pomáhať! Prosím ešte obratom pošty o 2 balíčky Vašich karp. piluliek. S úctou.

V Tr. Teplej, dňa 8. nov. 1901.

Josef Kabasta.

Vel'actený Pane Lekárnik! Prosím, pošlite mi tri balíky karpatské zdravotné pilulky za týchto 6-70 k. — Mnoho vdaky som Vám podžen, za Vaše znamenité pilulky, ktoré už 12 rokov užívam a vždy s dobrým účinkom; tak že ich smelo odporúčam každému, lebo ešte nikoho nesklamaly. Preto nech Vám Pán Boh dá zdravia, aby Ste mohli ešte mnohých sprostíť od všelijakých nemoci. Srdečne Vas pozdravujem.

Nemešany, 17. jan. 1902.

Ján Urbán.

Vel'actený pane lekárník!

Prosím zašlite mi z Vašich výborných karpatských zdravotných piluliek jeden balíček, ktoré mi od hlavy bolenia dobre účinkovaly. V Melčiciach, 12. febr. 1901. Ondrej Novák, roľník, č. 17.

Ctený Pane!

Ziadam Vás, zašlite mi jeden balík Vašich karpatských, zdravotných piluliek, lebo ja som 24 rokov trpel na môj žalúdok vel'kú bol'ast' a mnoho penazi som utrátil a s ničím som si pomôcť nemohol, teraz chvalobohu som 4 roky zdravý a nič mi neškodí, ako som, začal užívať Vaše pilulky. Tak nech vám Otec nebeský zdravie a dlhý vek dá, aby Ste mohli čo naju'alej slúžiť úbohému nemocnému ľudu. Vo Vel'kej Bytči, da 18. okt. 1898. S úctou Ján Horak.

Urodzenému pánu lekárnikovi Jánovi Fridrichovi v. Malackách.

Vašimi zdravotnými pilulkami karpatskými som už vel'a veriacim pomohol. Znovu prosím dve škatule. V Barande, dňa 16. dec. 1897. So zvláštnou úctou.

Vincent Vög, farár.

Blahorodý Pane!

Znovu prosím jeden balíček z Vašich zdravotných piluliek, ktoré na oza podivuhodne účinkujú; od tej doby, čo ich užívam, netrpím už na žalúdok V Eleku, dňa 16. dec. 1897. S úctou Michal Hammer.

Ctený p. lekárník!

Ráčte mi z Vašich piluliek znovu dva závitky poslať, ktoré tak výsledne účinkovaly na moju nemoc, že ľudia vypytujú sa ma, čo je to za liek, ktorý ma vyliečil. Smele ich môžem hocomu odporúčať. V Apáth-Maróthe, dňa 11. dec. 1897. S úctou Michal Kuzma.

Velactení pane Friedrich!

Vaše výborné pilulky zdravotné sú veľmi dobrým liekom proti všetkým nemociam; i mne vel'mi dobre účinkovali, začo Vám srdečne ďakujem. Nech Vás pán Boh živí, že by ste ešte na dlhý čas s Vašimi pilulkami všetkým k Vám o pomoc utiekajúcim pomáhať mohli. Pošlite pre moju súrodu päť balíčkov na dobier

januára 1904.

Ondrej Vallo, roľník V Báč-Laliti dňa 5-ho

Otený Pane!

Už viae rokov trpím na bolenie hlavy atď. a nič mi nepomáhalo ako len vaše vzácne zdravotné pilulky mna úplne uzdravili. Tak Vás láskave prosím, sašlite mne ešte dva balíčky z vašich karpatských piluliek. Nechcem totiž, aby v moj om dome nikdy nechýbali. Nech Vas Pán Boh živí. S úctou, Andrej Svehík V Tek. Lovči dňa 25-ho augustu 1903.

Vel'actený pane lekárník! Ako som já Vaše výborné zdravotné pilulky, zozšíril, že sú užitočné každému chorému človeku ako aj mojej sestře Zuzane Lenko, ktorá je už zdravá tak, že teraz a druhému môžem Vaše zdravotné pilulky odporúčať. Tak prosím zas o zaslanie dvoch balíčkov z Vašich piluliek karpatských. S hlbokou úctou Juraj Lenko, Predný v Liptovskom. Sv. Mikuláši dňa 6-ho Oktobra 1903.

OCHRANCA ŽIVOTA.

Skutočná udalosť zo života. — Rozpráva: **ONDREJ FABIAN V TURKEVE**

Napodobenie tisku je zakázané.

Odkedy je svet svetom, nikto ešte tak nezkúsil ošoh čítania, ako môj otec, ktorý bol ťažko nemocný a že je teraz zdravý, môže ďakovať len tomu, že vie čítať.

Osem rokov sa trápil môj otec na žalúdočný krč, črevové neduhy, namálokrevnosť, každý rok ho na-

padla červienka a pritom klopanie srdca. Toto boli jeho vnútorné choroby. Lež trpel neborák aj na strašné zovnútorne neduhy. Ohavne ho trápili lámka a rheuma, boľel ho driek, mal strašné lupanie a nebolo mu žiadnej pomoci. Už-úž vzdal sa toho, aby vyhadzoval groše na lieky, do perín zakrútený celý deň sedel pri kachloch a čítal z modlitebnej knižky a z kalendárov. Naraz vám zkríkne: — To je ono!... — Čo? — pýtali sme sa ho.

— To je ono! — opakoval stavec a ukazoval na jednu poviedku s nápisom «Tajomstvo jedného starca», v ktorej istý Štefan Szabó vypráva, že už žiadon liek na svete nemohol mu pomôcť, konečne sa obrátil ku chýrečnému Fellerovmu «Elsa-Fluidu», z lekárne Eugena V. Feller v Stubici, Templom-utca 18. sz. (záhrebská stolica), ktorý nielen jeho vyliečil, lež ešte aj mnohých iných ľudí v obci. Nechceli sme pokaziť nášmu úbohému otcovi jeho dobrú vôľu a na jeho žiadosť dali sme mu doniesť z lekárne Eugena V. Feller v Stubici, Templom-utca 18. sz. za 5 korún 12 flášiek toho «Elsa-Fluidu», lebo menej nepošíe. Pán lekárnik na poštovú dobierku poslal nám jeden tucať flášiek Elsa-Fluidu a pripojil k nemu aj návod o upotrebení, z ktorého sa dozvedeť, ako treba liek užívať. Poštu zaplatil on sám.

Za 14 dní každú hodinu 20 kvapiek vypil môj otec v mlieku z tohto voňavého «Elsa Fluidu» a každé rano a každý večer sa dobre natrel týmto «Elsa-Fluidom». Od 9. dňa sa lepšie cítil a začal už aj chodiť, o dva týždne ale bol už úplne zdravý.

V dedine a na okolí sa onedlho každý dozvedel, že môj otec je zdravý. Všetci si objednali Fellerov Elsa-Fluid a div-divúci, každému osožil. Tu len niekoľko pádov chcem pripomenúť: Štefan Dandár následkom svojej staroby mal slabý zrak, už skoro oslepnul a preto začal užívať Fellerov Elsa-Fluid. O šesť týždňov mal taký zrak, ako mladý človek. Ján Veľký a ešte iných 20 ľudí mali klanie, boľenia drieku, boľela ich hlava a kríže, veľmi kašľali, mali influencu a Fellerov Elsa-Fluid všetkých vyliečil. Žena Karola Erösa mala závrat, boľely ju prse a mala horúčku. Gazdina pána farára dostala na tvári ošpar, na nohe mala zastaralú ranu, boľel ju krk. Ondrej Zázvorca a jeho šestero detí trpelo na žltáčku, žaludkové neduhy, mali zatvrdnutú stolicu a hlísty. Fellerov Elsa-Fluid tak tieto ako aj všetky iné nemoce úplne vyliečil.

Elsa-Fluid stal sa ustavične viac chýrenejším, chudobní ľudia poskladali svoje groše a mnohí si objednali dohromady 4 tucty za 16 korún, aby im to takto lacnejšie vyšlo. Tento liek osoží aj drubéži a ošipaným. Môjmu starému otcovi nedalo pokoja, ako by mohol preukázať svoju vďaku pánu Eugenovi V. Fellerovi, ktorému mohol ďakovať celé svoje zdravie. Keď raz prišiel z kostola, povedal mi takto: To môžem čítaniu ďakovať, že som v kalendári na tento dobrý liek prišiel, ktorý bol ochrancom môjho života, sadni si teda syn môj a napiš lekárnikovi Fellerovi, ako som bol chorý ako mi pomohol Fellerov Elsa-Fluid, a aby nešanoval groše, ale aby dal vytlačiť do novin a do kalendárov, nech vie celý svet, aký výtečný liek je jeho Elsa-Fluid. — Vy, milí čitatelia, keď si chcete dať doniesť Elsa-Fluidu a chrániť sa chcete od všelijakých iných bercenných padelanín, takto adressujte:

Eugen V. Feller, lekárnik
Stubica, Templom-utca 18. sz. (záhrebská stol.)

Daj Pán Boh, aby sa tento zázračný liek nikdy neminul a každému tak výsledne osožil ako môjmu starému otcovi

Len napodobneniny nekupujeme, lebo načo napodobneniny kupovať, keď za tie isté peniaze opravdový Fellerov Elsa-Fluid tiež možno dostať? Pozorujeme teda na meno «Feller».

Pravý Fellerov Elsa-Fluid

(Fellerov Fluid z esencií príjemne voňajúcich bylín so známkou „Elsa“)

musí na všetkých úpravách a na každej fláške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». — Zdravotníckymi vrchnosťami preskúmaný a odobrený prostriedok a na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne Fellerov «Elsa-Fluid» vyznačený bol zlatou medailou, krížom a čestným diplomom v novejšom ale čase španielsky rád červeného kríža vyznačil shotoviteľa «Fluidu» záslužnou striebornou medailou. Objednávajte si Fellerov «Elsa-Fluid» len poštovou dobierkou, alebo za vopred zaslané peniaze.

Cena opravdového Elsa-Fluidu:

Ajsportom, škatulou a návodom k upotrebinu!	12 fláš alebo 6 dvoj flí s 5 korún — hal.
24 " " " " " " " " " " " "	24 " " " " " " " " " " " "
36 " " " " " " " " " " " "	36 " " " " " " " " " " " "
48 " " " " " " " " " " " "	48 " " " " " " " " " " " "
60 " " " " " " " " " " " "	60 " " " " " " " " " " " "

Zdarma dostanete po každom opätovne objednanom tucte Elsa-Fluidu 1 flášku.

Ďalej odporúčajú sa **FELLEROVE**

Rebarbara-Elsa-Pilulky

Najlepší, najlacnejší, tisíckrát vypočítaný prostriedok na prehanie; účinkuje rýchle, isto, bezboľastne, zvyšuje chuť k jedeniu a napomáha trávenie, čistí a ulavuje bóle a choroby žalúdka a tráviacich ústrojov. Jedon balík (6 škatuliek) s úpravou stojí 4 koruny franko.

Ponevác najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všelijakými podobne znejúcimi menami pídelaajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepomýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelaninami (ako na príklad Gold-Else-Fluid, Lujza-Fluid atď.). Nesvedomiti ľudia ešte aj ochrannú známku napodobňujú, teda aj „ochranná známka“ je len vtedy opravdivá keďže je vidno a nej mená «Feller» a «Elsa».

Len **FELLEROV ELSA-FLUID** je pravý! Jestli sa jeden list náhodou ztratí, písme rekommandovano.

„Ja som s vašim Elsa-Fluidom veľmi spokojný, to dokazujú moje objednávky. Elsa-Fluid budem vždycky po hotove držať.“
Fr. Maurer,
lekár.
Fleberbrunn (v Tyrolsku).

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid a pravé Fellerove Elsa pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábatela:

EUGEN V. FELLER, lekárnik,

dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
STUBICA, Templom-utca 18. sz. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárniko Jozefa Töröka, Kráľovská ulica č 12., v iekárni «Nádor» dra Eggera Váci-körut č 17. a v lekárni Bélu Zoltána, Szabadság-tér.

Výsledok Elsa-Fluidu je výborný, nielen mne veľmi dobre slúžil, ale aj detom v obci.
Boľenia hrdla mi prestalo, jako aj boľenia prs a hlavy. Mnohým detom som pomohol s ním pri boľeni žalúdka.
Andrej Liposei,
Imrich-Istvánfalva, o. p.: Stracena, (Spišská stolica).

Tlačou Stephaneuma úč. spol. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.